

تأثیر ذهن آگاهی بر جهت گیری اخلاقی حسابرسان شاغل در حرفه حسابرسی

اکبر میری^۱

دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد امارات

دکتر بهمن بنی مهدی^۲

دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

(تاریخ دریافت: ۲۵ شهریور ۱۳۹۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۰ اسفند ۱۳۹۹)

ذهن آگاهی یکی از مهمترین ویژگی های شناختی افراد بوده و محرک تصمیم گیری ها و قضاوت های اخلاقی می باشد. از این رو، هدف از این پژوهش؛ مطالعه ارتباط میان ذهن آگاهی با جهت گیری اخلاقی با تأکید بر ایده آل گرایی و نسبی گرایی است. روش پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ گردآوری داده ها، توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش حسابرسان شاغل در حرفه حسابرسی است. از این جامعه آماری، نمونه ای به تعداد ۲۱۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شده اند. ابزار مورد استفاده در پژوهش، پرسشنامه استاندارد می باشد. در پژوهش حاضر داده های جمع آوری شده با استفاده از روش همبستگی و با استفاده از رگرسیون چند متغیره مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج نشان می دهد که ذهن آگاهی با ایده آل گرایی رابطه ای معنی دار ندارد. اما ذهن آگاهی رابطه ای منفی و معنی دار با نسبی گرایی دارد. به طور کلی شواهد این تحقیق بیانگر آن است که ذهن آگاهی به عنوان یک ویژگی روانشناختی موجب کاهش نسبی گرایی اخلاقی در حسابرسان می شود. به عبارت دیگر، اگر حسابرسان کار خود را با شناخت و توجه و شیوه ای بهتر انجام دهند، در آن صورت می توانند رفتار اخلاقی مناسب تری داشته باشند.

واژه های کلیدی: ذهن آگاهی، ایده آل گرایی، نسبی گرایی، حسابرسان.

^۱ miriakbar@yahoo.com

^۲ dr.banimahd@gmail.com

مقدمه

ذهن آگاهی^۱ یک توانایی شناختی است. ذهن آگاهی را هشیاری و رای فکر یا آگاهی بالاتر از فکر می دانند. دارا بودن ذهن آگاه یکی از ویژگی های مورد نیاز برای حسابداران و حسابرسان است. این ویژگی به حسابداران کمک می کند تا بتوانند کار خود را در با شناخت و توجه بیشتر به شیوه ای بهتر انجام دهند [9]. ذهن آگاهی باعث می شود تا استرس و اضطراب در کارکنان حسابرسی کاهش یابد و این موضوع بر عملکرد شغلی آن ها تاثیر مثبت می گذارد هر دو^۲ و همکاران (۲۰۱۹). در سال های اخیر موسسات حسابرسی بزرگ در دنیا تکنیک ذهن آگاهی را در میان حسابرسان خود رواج داده اند. هدف این موسسات کمک به حسابرسان برای کاهش اضطراب و استرس ناشی از کار و در نتیجه ارتقای کارایی عملکرد کارکنان خود است چنگ و استون^۳، (۲۰۱۹). از طرف دیگر، اخلاق موضوعی با اهمیت برای افراد شاغل در حرفه حسابرسی است. شکل گیری اخلاق حرفه ای در حسابرسان، خود متاثر از ویژگی ها شناختی از جمله ذهن آگاهی است. هر چه ذهن آگاهی در حسابرسان بیشتر باشد، در آن صورت رعایت اخلاق نیز در آن ها بهبود می یابد [6]. بنابراین ذهن آگاهی و اخلاق نقش مهمی در قضاوت و تصمیم گیری حرفه ای حسابرسان و کیفیت حسابرسی دارد کادوس و ژو^۴ (۲۰۱۹). اهمیت ویژگی های شناختی حسابرس و ارتباط آن با اخلاق در حرفه حسابرسی، این انگیزه را در نویسندگان مقاله حاضر به وجود آورد تا تاثیر ذهن آگاهی بر جهت گیری اخلاقی را مورد مطالعه قرار دهند. از این رو، پرسش این تحقیق آن است که تا چه اندازه ذهن آگاهی حسابرس بر جهت گیری اخلاقی یعنی ایده آل گرایی و نسبی گرایی تاثیر گذار است؟ هدف این پژوهش نیز، در درجه اول بسط و گسترش مبانی نظری تحقیقات رفتاری در حسابرسی و در درجه دوم معرفی موضوع ذهن آگاهی به دانشجویان و پژوهشگران حسابداری و حسابرسی است. انتظار می رود این مقاله، ارزش افزوده علمی به شرح زیر، داشته باشد [12].

نتایج این پژوهش می تواند موجب معرفی موضوع جدیدی درباره تحقیقات حسابرسی رفتاری شود که خود می تواند پژوهشگران را به انجام پژوهش های رفتاری دیگری ترغیب نماید. ضمن آن که شواهد این پژوهش نشان خواهد داد ذهن آگاهی حسابرسان چه ارتباطی با جهت گیری اخلاقی حسابرسان دارد. این موضوع می تواند اطلاعات سودمندی را در اختیار سیاست گذاران در حوزه حسابرسی برای تدوین خط مشی های حسابرسی قرار دهد. در بخش های بعدی مقاله، مبانی نظری، فرضیات، روش شناسی تحقیق و نتایج و یافته های تحقیق ارائه می شود.

¹ Mindfulness

^۲ Herda

^۳ Chang & Stone

^۴ Kadous & Zhou

مبانی نظری و پیشینه

ذهن آگاهی

ذهن آگاهی شکلی از مراقبه است که ریشه در تعالیم و آئین مذهبی شرقی دارد. به زبان ساده به معنای آگاه بودن از افکار، رفتار، هیجانات و احساسات است و شکل خاصی از توجه محسوب میشود که در آن دو عنصر اساسی حضور در زمان اکنون و قضاوت نکردن ارزش بالایی دارد اوست^۱، (۲۰۰۸). ذهن آگاهی مهارت و تکنیکی است که به فرد کمک می‌کند تا ذهنی تمیز و یکدست داشته باشد تا بتواند روی یک موضوع، تمرکز بهتری داشته و عملکرد خود را بهبود بخشد [23]. هدف از ذهن آگاهی بیدار کردن ذهن، احساسات و فرایندهای فیزیکی افراد است. در یک جمله، ذهن آگاهی یک مهارت بنیادی است برای اینکه افراد به طور کامل در زمان حال بوده و آگاهی کامل از جایی که هستند و کاری که انجام می‌دهند، داشته باشند. بنابراین، ذهن آگاهی یک توانایی شناختی است که بعدی متفاوت از آگاهی و بیداری است. کسی که غرق و اسیر آگاهی فکری است به هیچ وجه با ابزارهای فکر و قضاوت های فکری و تحلیلی و مفهومی نمی‌تواند این بعد متفاوت آگاهی را درک کند. به همین دلیل ذهن آگاهی را هشیاری و رای فکر یا آگاهی بالاتر از فکر می‌دانند، [3] این آگاهی برای همه انسان ها صرف نظر از جنس و سن و سواد و فرهنگ قابل درک است و در انحصار عده ای خاص نیست. در ذهن آگاهی، فرد در هر لحظه از شیوه ذهنی خود آگاه میشود و پس از آگاهی روی دو شیوه ذهن، یکی انجام دادن و دیگری بودن، یاد می‌گیرد ذهن را از یک شیوه به شیوه دیگر حرکت دهد که مستلزم آموزش راهبردهای رفتاری، شناختی، فراشناختی ویژه برای متمرکز کردن فرایند توجه است [20].

درباره اهمیت ذهن آگاهی در حرفه حسابداری و حسابرسی شواهد خوبی وجود دارد. این شواهد بیان می‌کنند که ذهن آگاهی به عنوان یک مهارت، حسابداران را قادر می‌سازد تا در عملکردهای مختلف از جمله رهبری، رشد کسب و کار، ایجاد تیم و در نتیجه رعایت اخلاق حرفه ای، بهتر عمل کنند و همکاران (۲۰۱۹). ذهن آگاهی به حسابرسان کمک می‌کند تا در مواجهه با تنگنای اخلاقی در قضاوت های پیچیده حسابرسی، تصمیم گیری اخلاقی بهتری ارائه نمایند. حسابرسانی که ذهن آگاهی بالایی دارند هنگام پردازش اطلاعات، قضاوت های حرفه ای و اخلاقی با کیفیت تری دارند و این موضوع باعث افزایش کیفیت حسابرسی می‌شود.

جهت گیری اخلاقی

جهت گیری اخلاقی به عنوان یک سیستم ارزش های اخلاقی است و شامل نسبی گرایی و ایده آل گرایی است. ایده آل گرایی، دیدگاهی مبتنی بر نیاز به اصول اخلاقی جهان شمول و مطلق، صرف نظر از مرز و بوم و وابستگی جغرافیایی و فرهنگی تلقی می‌شود. در حالی که نسبی گرایی صحیح و غلط بودن یک نتیجه یا رفتار را، موضوعی پدیدار شناسانه تلقی می‌نماید که در فضای شناختی و ذهنی افراد بر مبنای

¹ Ost

اصول پذیرفته شده توسط وی تعیین می شوند. افراد دارای نسبی گرایی بالا باوری به اصول اخلاقی جهان شمول ندارند و در تصمیمات رفتاری خود تناسب میان تصمیم و رفتار را با اصول اخلاقی شخصی خود صرف نظر از تبعات تصمیم و رفتار برای دیگران، مد نظر قرار می دهند. نسبی گرایی، تأکید می کند که تصور از تصمیمات اخلاقی و رفتارها ممکن است در میان افراد، خانواده ها، جوامع، فرهنگ ها و غیره متفاوت باشد. یعنی تصمیمی که در یک جامعه به عنوان اخلاقی در نظر گرفته می شود، ممکن است در جامعه یا فرهنگ دیگر غیر اخلاقی باشد. از طرف دیگر، ایده آل گرایی، به این معنی است که افراد اعتقاد دارند که رفتارهای اخلاقی منجر به نتایج مطلوب می شود. افراد بسیار ایده آل گرا همواره خصلت ذاتی ارزش های اخلاقی کلی و اهمیت عدم آسیب رساندن به دیگران را در نظر می گیرند [16]. افراد ایده آل گرا افرادی هستند که در تصمیم گیری های رفتاری خود از یک طرف به کمال مطلوب نتیجه یک تصمیم و از طرف دیگر به عدم آسیب رسانی به دیگران توجه زیادی نشان می دهند. ردفرن^۱ (۲۰۰۵). در پژوهش دیگر (۱۳۹۰) پژوهشگران بر اهمیت آموزش اخلاق در انگیزش اخلاقی دانشجویان حسابداری تأکید می نمایند [4]. هم چنین مطالعات نشان داده است که محافظه کاری اجتماعی تأثیر معنی داری بر جهت گیری اخلاقی از نوع آرمان گرایی دارد. اما محافظه کاری اجتماعی تأثیر معنی داری بر جهت گیری اخلاقی از نوع نسبی گرایی ندارد [5].

پیشینه تحقیق

پژوهشگری نشان داد ذهن آگاهی با بنیان های اخلاقی رابطه ای مثبت و معنی دار دارد. به عقیده او از طریق آموزش و ارتقا ذهن آگاهی در افراد می توان رفتارهای فرصت طلبانه آن ها در راستای منافع شخصی را محدود و به سمت اخلاق سوق داد. تن^۲ (۲۰۲۰). در تحقیق دیگری نشان داده شد که رابطه ای معنی دار میان ذهن آگاهی سازمان و رفتار اخلاقی در میان کارکنان سازمان وجود دارد [22]. این رابطه موجب می شود تا عملکرد شرکت نیز بهبود یابد. هم چنین نتایج نشان می دهد که آئین رفتار حرفه ای شرکت موجب تعدیل رابطه میان آگاهی سازمانی و رفتار اخلاقی می گردد. گویان^۳ و همکاران (۲۰۲۰). ذهن آگاهی موجب افزایش مسئولیت پذیری اخلاقی کارکنان می شود [17]. ارتباط و تشابهات نزدیکی میان ذهن آگاهی و ارزش های زیر بنایی اخلاقی وجود دارد [21]. ذهن آگاهی می تواند نتایج مثبت روان شناختی و اجتماعی به همراه داشته باشد. اسمال و لو^۴ (۲۰۱۹). پژوهشگران طی پژوهشی از دانشجویان رشته بازرگانی دریافتند که ذهن آگاهی و آگاهی اخلاقی موجب کاهش تنبلی و اهمال کاری در این دانشجویان می گردد [15]. هم چنین آن ها نشان دادند که ذهن آگاهی می تواند دانشجویان را به سمت فعالیت های گروهی و اخلاقی رهنمون سازد. نویسنده دیگری معتقد است آموزش ذهن آگاهی

¹ Redfern

² Tan

³ Nguyen

⁴ Small & Lew

تأثیرات مثبتی بر مشکلاتی چون استرس، اضطراب، افسردگی افراد دارد و باعث می شود تا ویژگی های اخلاقی در افراد توسعه یابد [5]. به عقیده او لازم است تا قانون گذاران هر حرفه ای به منظور ارتقای قضاوت و اخلاق حرفه ای، ذهن آگاهی افراد را بهبود ببخشند برگ^۱ (۲۰۱۹). ذهن آگاهی کارکنان و مدیران سازمان ارتباط با اهمیتی با پایداری منابع و محیط زیست دارد. آن ها نشان دادند که ذهن آگاهی باعث می شود تا مسئولیت پذیری مدیران شرکت ها در برابر محیط زیست و حمایت از آن بهبود یابد [16]. هم چنین کلافاتوق لو و تورگوت^۲ (۲۰۱۷) دریافتند ذهن آگاهی تأثیر معنی داری بر رفتار اخلاقی دارد. به عقیده آن ها می توان با آموزش ذهن آگاهی رفتار اخلاقی را میان کارکنان سازمان افزایش داد [14]. ذهن آگاهی موجب ایجاد یک زندگی اخلاقی در افراد می شود و این موضوع باعث خواهد شد تا صداقت، مهربانی، همدلی در میان مردم بیشتر شود. تحقیقات نشان داده است که آموزش ذهن آگاهی موجب بهبود استدلال اخلاقی می شود [13]. این تحقیقات تأیید نموده اند که رابطه مثبت میان ذهن آگاهی و استدلال اخلاقی وجود دارد. نتایج نشان می دهد با ارتقا ذهن آگاهی می توان خود محوری را در افراد کاهش و مهربانی و شفقت را افزایش داد [24]. تقلب تحصیلی در میان دانشجویانی که از ذهن آگاهی بالایی برخوردار هستند، کمتر از سایر دانشجویان است. ذهن آگاهی باعث می شود تا افراد نسبت به انجام رفتارهای غیر اخلاقی حساسیت بیشتری از خود نشان دهند [19]. ذهن آگاهی حالتی از وجود شخص است که بر اهمیت اخلاق در لحظات مهم تأکید دارد و می تواند افراد را به انجام رفتار اخلاقی در محیط کار رهنمون سازد. ذهن آگاهی تأثیر مثبت بر رشد اخلاقی دارد و افراد با ذهن آگاهی بالاتر، سبک های اخلاقی بهتری در مقایسه با دیگران دارند. [8].

بر اساس مبانی نظری و پیشینه تحقیق فرضیه های تحقیق به صورت زیر تدوین می شود:

فرضیه اول: ذهن آگاهی رابطه ای مثبت و معنی داری با ایده آل گرایی اخلاقی دارد.

فرضیه دوم: ذهن آگاهی رابطه ای منفی و معنی داری با نسبی گرایی اخلاقی دارد.

روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی و قلمرو زمانی آن ۱۳۹۹ می باشد. حسابرسان شاغل در حرفه حسابرسی، جمعیت هدف این پژوهش را تشکیل می دهند. تعداد ۲۵۰ پرسش نامه بین حسابرسان جامعه آماری به صورت تصادفی توزیع گردید که ۲۱۰ پرسش نامه قابل استفاده بود. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران با فرض جامعه آماری نامعلوم استفاده شده است:

رابطه (۱) فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه

$$n = \frac{Z_{\alpha}^2 pq}{d^2}$$

در این فرمول:

¹ Berg

² Kalafatoğlu & Turgut

$$n = \text{تعداد نمونه}$$

$$Z = \frac{\infty}{\sigma} = \text{مقدار نرمال استاندارد یعنی } 1/96$$

$$P=q=0/5$$

$$d=0/1$$

تعداد نمونه آماری تحقیق طبق فرمول بالا ، ۹۶ می باشد که در این تحقیق ۲۱۰ پرسش نامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. متغیرهای وابسته در این تحقیق نسبی گرای و ایده آل گرایی اخلاقی و متغیر مستقل نیز ذهن آگاهی است. هم چنین متغیرهای سن ، جنسیت و تحصیلات متغیرهای کنترل در نظر گرفته شده اند. دلیل انتخاب این متغیرها به عنوان متغیرهای کنترل آن است که سن ، تحصیلات و جنسیت از جمله متغیرهای مهم در مطالعات رفتاری در حرفه حسابرسی هستند. این متغیرها در بیشتر تحقیقات رفتاری مورد استفاده پژوهشگران قرار گرفته است قاسمی نژاد و همکاران(۱۳۹۹). مشخصه های جمعیت شناختی اعضای نمونه نشان می دهد ۶۸ درصد از مشارکت کنندگان، مرد و بقیه نیز زن بوده اند. هم چنین حدود ۲۹ درصد از مشارکت کنندگان دارای تحصیلات کارشناسی، ۴۰ درصد کارشناسی ارشد و بقیه نیز دانشجوی دکتری و یا دکتری حسابداری بودند. هم چنین میانگین سنی مشارکت کنندگان در این تحقیق ۳۴ سال است. برای اندازه گیری جهت گیری اخلاقی از پرسش نامه فورسیت^۱ (۱۹۸۰) استفاده شده است [7]. این پرسش نامه شامل ۲۰ سؤال در طیف لیکرت نه گزینه است. هم چنین ذهن آگاهی از پرسش نامه والچ^۲ (۲۰۰۶) اندازه گیری شده است [25]. این پرسش نامه شامل ۱۴ سؤال در طیف لیکرت پنج گزینه ای می باشد.

یافته های تحقیق

جدول شماره ۱ آمار توصیفی متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق را نشان می دهد. نتایج این جدول بیانگر آن است که میانگین ایده آل گرایی و نسبی گرایی و ذهن آگاهی به ترتیب برابر ۷۵/۳۱ و ۶۱/۵۲ و ۳۹/۸۴ می باشد.

جدول ۱. آمار توصیفی

شرح	ایده آل گرایی	نسبی گرایی	ذهن آگاهی
میانگین	۷۵/۳۱	۶۱/۵۲	۳۹/۸۴
میانه	۷۴	۶۱	۴۰
انحراف معیار	۶/۵	۴/۰۲	۴/۸۵
حداقل	۱۱	۲۴	۲۸

¹ Forsyth

² Walach

شرح	ایده آل گرای	نسبی گرای	ذهن آگاهی
حداکثر	۹۲	۸۵	۴۶

برای آزمون فرضیه ها، ابتدا تحلیل عاملی سئوالات متغیرهای پژوهش انجام شد. نتایج این تحلیل نشان می دهد که بارهای عاملی سولات باقی مانده بزرگتر از ۰/۴ و معنی دار نیز هستند. هم چنین میزان میانگین واریانس استخراج شده برای هر متغیر بیش تر از ۰/۴ می باشد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش با استفاده از روش رگرسیون چند متغیره در جدول شماره ۲ آورده شده است. نتایج این جدول نشان می دهد که ذهن آگاهی با ایده آل گرای رابطه معنی داری ندارد. زیرا سطح معنی داری آن برابر ۵۱/۲ درصد و بیشتر از ۵ درصد است. اما از آنجایی که سطح معنی داری این متغیر در رابطه با نسبی گرای برابر ۰/۱ درصد و کوچکتر از ۵ درصد است. بنابراین می توان گفت که ذهن آگاهی با نسبی گرای رابطه ای معنی دار دارد و چون ضریب آن منفی است، این رابطه منفی است. یعنی با افزایش ذهن آگاهی، نسبی گرای کاهش می یابد. هم چنین نتایج این جدول بیانگر آن است که سن، جنسیت و تحصیلات رابطه ای معنی دار با هر دو متغیر وابسته نسبی گرای و ایده آل گرای دارند. سن و جنسیت رابطه ای منفی با ایده آل گرای و رابطه مثبت با نسبی گرای دارند.

جدول ۲. نتایج آزمون فرضیه های پژوهش

شرح	ایده آل گرای		نسبی گرای	
	ضرایب	آماره t	ضرایب	آماره t
عرض از مبدا	۶۷/۱۴۱	۱۰/۰۹۶	۵۷/۳۷	۷/۱۹۶
ذهن آگاهی	-۰/۱۰۷	-۹/۰۸	-۰/۷۲۶	-۳/۱۶۴
سن	-۰/۲۳۵	-۰۳/۱۵۹	۰/۱۲۵	۲/۰۶۳
جنسیت	-۳/۳۱۷	-۲/۷۵۷	۳/۱۴۷	۲/۶۷۱
تحصیلات	۱/۷۲۶	۳/۷۷۳	-۱/۴۹۸	-۳/۴۸۱
آماره F	۸/۲۸۱		۱۵/۳۹۲	
	$۰/۱۸۲R^2=$	$۲/۱۶۷D.W=$	$۰/۴۵۲R^2=$	$۱/۸۱۶D.W=$

نتیجه گیری و پیشنهاد

این مقاله رابطه میان ذهن آگاهی و مولفه های جهت گیری اخلاقی یعنی نسبی گرای و ایده آل گرای را میان حسابرسان، مورد مطالعه و بررسی قرار می دهد. نتایج این پژوهش نشان می دهد ذهن آگاهی رابطه ای معنی دار با ایده آل گرای ندارد. اما این متغیر با نسبی گرای رابطه ای منفی و معنی دار دارد. به بیان دیگر با افزایش ذهن آگاهی در حسابرسان، نسبی گرای اخلاقی در آن ها کاهش می یابد. این موضوع به این معنی است که با تقویت ذهن آگاهی در حسابرسان می توان رفتارهای اخلاقی مناسب را

میان آن‌ها تقویت نمود. از این‌رو، شواهد این مقاله نشان می‌دهد که جهت‌گیری اخلاقی توسط حسابرسان، تحت تاثیر ویژگی‌های روانشناختی است. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات انجام شده قبلی از جمله تحقیق تن (۲۰۲۰) و نگویان (۲۰۲۰) مطابقت دارد. آن‌ها دریافتند که ذهن آگاهی موجب تقویت رفتارها و تصمیم‌گیری‌های اخلاقی می‌شود. این تحقیقات ادعان دارند که ارتقا ذهن آگاهی در افراد می‌تواند رفتارهای فرصت طلبانه آن‌ها در راستای منافع شخصی را محدود نموده و مسئولیت‌پذیری اخلاقی را در آن‌ها بهبود بخشد.

نتایج این تحقیق، اهمیت تحقیقات رفتاری را در تدوین آیین رفتار حرفه‌ای را روشن و برجسته می‌نماید. نتایج مقاله حاضر تایید می‌نماید که حسابرسان با آگاهی ذهنی بالاتر می‌توانند جهت‌گیری‌های اخلاقی مناسب‌تری را اتخاذ نمایند. ذهن آگاهی به حسابرسان کمک می‌کند تا با کاهش تنش‌ها و اضطراب ناشی از کار، در مواجهه با تنگنای اخلاقی در قضاوت‌های پیچیده حسابرسی، تصمیم‌گیری اخلاقی بهتری ارائه نمایند. از این‌رو، می‌توان ادعا نمود ذهن آگاهی بالا منجر به رعایت اخلاق حرفه‌ای و ارائه قضاوت‌های حرفه‌ای و اخلاقی با کیفیت می‌شود. این امر در نهایت باعث افزایش کیفیت حسابرسی می‌گردد.

بر اساس نتایج این تحقیق می‌توان گفت ذهن آگاهی، باعث کاهش نسبی گرای اخلاقی در حسابرسان می‌شود. از این‌رو می‌توان ادعا نمود که ذهن آگاهی یکی از ویژگی‌های مورد نیاز برای حسابرسان است. بهبود این ویژگی در حسابرسان می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا بتوانند کار خود را با شناخت و به شیوه‌ای بهتر با رعایت اخلاق حرفه‌ای انجام دهند. افراد نسبی‌گرا در اتخاذ تصمیمات رفتاری و اخلاقی، منافع شخصی خود را دخالت می‌دهند. ارزیابی آن‌ها از تصمیمات اخلاقی وابسته به موقعیت است. به عقیده آن‌ها، در یک موقعیت ممکن است تصمیم اخلاقی مناسب باشد و در موقعیت دیگر برعکس عمل نمود. بر پایه یافته‌های این تحقیق، با تقویت ذهن آگاهی می‌توان رعایت اخلاق را در میان حسابرسان توسعه داد. این مهم می‌تواند در پیش‌گیری از رسوایی‌های مالی و رعایت استقلال و بی‌طرفی در حرفه حسابرسی نقشی مهم ایفا کند و به نوبه خود باعث بهبود اخلاق حرفه‌ای و در نتیجه ارتقای سلامت اخلاقی حسابرسان خواهد شد. به نظر نویسندگان مقاله، نتایج این پژوهش اطلاعات سودمندی را در خصوص تاثیر ذهن آگاهی بر رعایت اخلاق در حرفه حسابرسی در اختیار مخاطبان آن قرار می‌دهد. این نتایج می‌تواند در برنامه‌ریزی برای تدوین اصول اخلاقی حرفه حسابرسی و سیاست‌گذاری در استقرار اخلاق حرفه‌ای مناسب در این حرفه، مورد استفاده قانون‌گذاران قرار گیرد. هم‌چنین شواهد این پژوهش، موجب گسترش و توسعه مباحث مربوط به ویژگی‌های رفتاری و روانشناختی در قضاوت و تصمیم‌گیری اخلاقی در حرفه حسابرسی می‌گردد.

شواهد این تحقیق نشان می‌دهد مولفه‌های اخلاق متأثر از ویژگی‌های روانشناختی است. به عبارت دیگر، ویژگی‌های مثبت روان‌شناختی، نظیر ذهن آگاهی و هم‌چنین مدیریت مناسب آن از طریق برنامه‌های آموزشی و توسعه مهارت‌های حسابرسان می‌تواند موجب جهت‌گیری مناسب اخلاقی در حرفه

حسابرسی گردد. بر اساس یافته های حاصل از این تحقیق به موسسات حسابرسی و سیاست گذاران حرفه حسابرسی پیشنهاد می شود تا با برنامه ریزی درست به منظور آموزش و ارتقاء ذهن آگاهی حسابرسان ، آن ها را به سمت قضاوت ها و تصمیم گیری های اخلاقی درست سوق دهند.

فهرست منابع

۱. دراجی ، میترا ؛ بنی مهد ، بهمن و شکری اعظم (۱۳۹۸) رابطه میان محافظه کاری اجتماعی و جهت اخلاقی حسابداران و حسابرسان ، **تحقیقات حسابداری و حسابرسی** ، انجمن حسابداری ایران ، شماره ۴۲ ، صص ۱۷۷ الی ۱۹۲
۲. رویایی ، رمضانعلی و بیات علی (۱۳۹۰) آموزش اخلاق در حسابداری: بررسی تاثیر انگیزش اخلاقی بر روی رفتار اخلاقی ، **تحقیقات حسابداری و حسابرسی** ، انجمن حسابداری ایران، دوره ۳، شماره ۹، صفحه ۷۴-۸۷
۳. عبدی سلمان ، باباپور خیرالدین ، جلیل ؛ صادری اسکویی ، اله ؛ (۱۳۸۷). "رابطه ی ویژگی های شخصیت و سلامت روان شناختی با "توجه آگاهانه به حال" در دانشجویان" ، **مجله ی علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی**؛ ۴۰(۴) : ۲۸۱-۲۸۸
۴. قاسمی نژاد ، احسان ؛ بنی مهد ، بهمن ؛ بشکوه مهدی (۱۳۹۹). "تأثیر جنسیت، تحصیلات و ذهنیت توطئه بر تردید حرفه ای حسابرس :آزمونی از نظریه نگرش" ، **مجله علمی و پژوهشی دانش حسابرسی**، شماره ۷۸ صص ۲۶۱ - ۲۸۱
5. Berg K.T. (2019). "Integrating Mindfulness into Ethics Teaching, Practice and Research", **Journal of Media Ethics**, 34(3): 17-175
6. Chang Y, Stone D.N. (2019). "Workplace Mindfulness in Accounting Practice: Issues, Opportunities, and Challenges", **Accounting Horizons** , 33 (4): 167-185.
7. Forsyth, D. R., (1980), 'A Taxonomy of Ethical Ideologies', **Journal of Personality and Social Psychology**. 39(1): 175-184.
8. Guillemin M., Gillam L. (2015). "Emotions, Narratives, and Ethical Mindfulness. *Academic Medicine*". 90 (6): 726-731.
9. Herda D, Cannon N.H, Young R. F. (2019). "Workplace Mindfulness and its Effect on Staff Auditors' Audit Quality-Threatening Behavior", **Behavioral Research in Accounting**, 31(1) : 55-64
10. Henle C.A, Giacalone R.A, Jurkiewicz C. L. (2005). "The role of ethical ideology in workplace deviance". **Journal of Business Ethics**, 56(3): 219-230.

11. Johnson J.S. (2007). "Organizational justice, moral ideology, and moral evaluation as antecedents of moral intent. Unpublished Doctoral Dissertation in Human Development", **Virginia Polytechnic Institute and State University**. 1-106
12. Kadous K, Zhou, Y. (2019). "How Does Intrinsic Motivation Improve Auditor Judgment in Complex Audit Tasks?", **Contemporary Accounting Research**, Vol. 36(1): 108-131
13. Kabat-Zinn, J. (2015). "Coming to our senses: Healing ourselves and the world through mindfulness". New York: Hyperion,,: 25-41
14. Kalafatoğlu Y, Turgut T. (2017). "Another benefit of mindfulness: Ethical behavior". **International Journal of Social Sciences and Education Research**. 3(3): 772-783
15. Mihelic K.K., Culiberg B. (2019). "Reaping the Fruits of Another's Labor: The Role of Moral Meaningfulness, Mindfulness, and Motivation in Social Loafing", **Journal of Business Ethics**. 160(3): 713–727
16. Ndubisi N O., Al- Shuridah O. (2019). "Organizational mindfulness, mindful organizing, and environmental and resource sustainability", **Business Strategy and the Environment**. 28 (3):436-446
17. Nguyen N.P, Huiying W, Felicitas E, Nguyen T. (2020). "The effects of organizational mindfulness on ethical behaviour and firm performance: empirical evidence from Vietnam", **Asia Pacific Business Review**. 26(2):1-23
18. Redfern K. (2005). "The influence of industrialisation on ethical ideology of managers in the People's Republic of China". **Cross-Cultural Management**, 12(2):38–51.
19. Ruedy N. E. Schweitzer M. E. (2010). "In the moment: The effect of mindfulness on ethical decision making". **Journal of Business Ethics**, 95(1):73-87.
20. Segal, Z, V., Williams, J. M. G., Teasdale, J. D. (2002). "Mindfulness based cognitive therapy for depression: A new approach to preventing relapse". New-York: Guilford press
21. Small C, Lew C. (2019). "Mindfulness, Moral Reasoning and Responsibility: Towards Virtue in Ethical Decision-Making". **Journal of Business Ethics**, 160 (4): 1–15.
22. Tan C. (2020). "Mindfulness and morality: Educational insights from Confucius, Journal of Moral Education", Forthcoming , DOI: 10.1080/03057240.2020.1779045
23. Ost, L.G. (2008). "Efficacy of the third wave of behavioral therapies: a systematic review and meta analysis". **Behavior Research and Therapy**, 460 296 – 321.

24. Pandey A, Chandwani R., Navare A. (2017). "How can mindfulness enhance moral reasoning? An examination using business school students", **Business Ethics : A European Review**. 27(1) : 56-71
25. Walach H, Buchheld N, Buttenmuller V, Kleinknecht N, Schmidt S. (2006). "Measuring mindfulness – The Freiburg mindfulness inventory (FMI)". **Personality and Individual Differences**. 40:1543-1555

تهران، میرداماد، نرسیده به میدان محسنی، خیابان حساری، نبش کوچه دهم پلاک ۳۴

کدپستی: ۱۵۴۷۷۳۳۹۱۱

تلفن: ۲۲۲۲۷۲۲۱

فکس: ۲۲۹۰۷۶۷۲

وبسایت

www.iaaar.com

ایمیل

iranianiaa@yahoo.com

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Effect of mindfulness on the ethical orientation of auditors working in the auditing profession

Akbar Miri¹

Ph.D Student, Department of Accounting, Faculty of Management and Accounting, Islamic Azad University, UAE Branch, Dubai, UAE

Bahman Banimahd (PhD)²©

Associate Prof. Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

(Received: September 15, 2020; Accepted: February 28, 2021)

Mindfulness is one of the most important cognitive characteristics of individuals and is a stimulus for moral decisions and judgments. Hence, the purpose of this study; The study of the relationship between mindfulness and moral orientation with an emphasis on idealism and relativism. The research method is applied in terms of purpose and descriptive-correlation in terms of data collection. The statistical population of this study is auditors working in the auditing profession. From this statistical population, a sample of 210 people were randomly selected. The instrument used in the research is a standard questionnaire. In the present study, the collected data were analyzed using correlation method and multivariate regression. The results show that mindfulness has no significant relationship with idealism. But mindfulness has a negative and significant relationship with relativism. In general, the evidence of this research indicates that mindfulness as a psychological trait reduces ethical relativism in auditors. In other words, if auditors do their job with better knowledge and attention, then they can behave more ethically.

Keywords: Mindfulness, Idealism, Relativism, Auditors

¹ miriakbar@yahoo.com

² dr.banimahd@gmail.com © (Corresponding Author)